

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเมืองการปกครองไทยยุคใหม่ เริ่มต้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 โดยมีการนำการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภามาใช้ในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง

ตลอดระยะเวลากว่า 60 ปีที่ผ่านมา การเมืองการปกครองไทยต้องประสบปัญหาอุปสรรคนานาประการ ทำให้กระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวมีสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา การพัฒนาทางการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้

เหตุการณ์ดังกล่าว นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ของไทยได้พยายามศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของระบบการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมา สามารถสรุปปัญหาการพัฒนาการเมืองไทยที่สำคัญได้ประการหนึ่งคือการขาดความต่อเนื่อง (continuity) ของรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบการเมืองไทยต้องประสบปัญหาที่เรียกกันทั่วไปว่า "วงจรอุบาทว์ทางการเมือง" (vicious circle) (ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ พีรศักดิ์ จันทวรินทร์, 2525 : 21) กล่าวคือ มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยสลับกับรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ หรืออำนาจนิยมตลอดมา โดยมีการปฏิวัติและรัฐประหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการเมือง ความไม่ต่อเนื่องดังกล่าวส่งผลให้ประชาชน ตลอดจนชนนิกการเมืองไม่สามารถได้รับผลจากกระบวนการทางสังคม

ประกิตทางการเมือง ในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ทศนคติ ค่านิยม ความคิดเห็นของประชาชน และนักรการเมือง ที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การขาดสถาบัน องค์การทางการเมืองที่เข้มแข็ง มั่นคง ในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย สถาบันและองค์การทางการเมืองมีความอ่อนแอ และไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง เป็นผลมาจากการขาดความต่อเนื่องของการปกครองนั่นเอง สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงทำหน้าที่เป็นช่วง ๆ โดยไม่มีความต่อเนื่อง ขาดประสบการณ์ที่ยาวนานเพียงพอในการพัฒนาไปสู่การเป็นสถาบันและองค์การทางการเมืองที่เข้มแข็ง มั่นคง (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2524 : 156) นอกจากนี้สถาบันรัฐสภายังขาดสมาชิกสภาผู้แทนที่มีความสามารถ และรับผิดชอบต่อสังคม พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็ขาดผู้นำพรรคที่มีความสามารถเพียงพอในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ในคณะรัฐบาล ถึงแม้บางครั้งได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วก็ตาม

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในปัจจุบันปัญหาทางการเมืองการปกครองไทยมักพบอยู่เสมอว่า ผู้ที่ได้รับเลือกเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ เจ้าของกิจการทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น นักธุรกิจที่เข้ามาเล่นการเมืองเหล่านี้มักจะใช้ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนเป็นฐานทางการเมือง ส่วนนักธุรกิจที่มีกิจการอยู่ในกรุงเทพฯ แต่ไม่ได้รับความนิยมในพื้นที่มากนักก็อาจจะหลบไปสมัครรับเลือกตั้งต่างจังหวัด โดยสร้างฐานความสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นที่ลงสมัคร ด้วยการให้หวัคะแนนซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นช่วยหาเสียง การเข้ามาสู่วงการเมืองของนักธุรกิจเหล่านี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในกระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ทำให้การเลือกตั้งมีการแข่งขันมากขึ้น ผู้ที่มัก

จะได้รับชัยชนะก็คือผู้ที่มึนทึบทรัพย์มาก นักวิชาการหลายคนมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า การเข้ามาของนักธุรกิจการเมืองเหล่านี้เป็นการเข้ามาเพื่อหวังจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายให้ เป็นไปในทางที่สนองตอบต่อธุรกิจของตัวเอง เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้ามาแล้วก็หวังแต่จะเป็นพรรคร่วมรัฐบาล โดยไม่คำนึงถึงหลักการและเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อได้เข้าร่วมรัฐบาลแล้ว ก็มุ่งที่จะถอนทุนคืน เพื่อให้คุ้มกับทุนที่ได้ลงไปภายในกระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง การเข้ามามีบทบาทอย่างมาก หมายของนักธุรกิจการเมืองเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกติกาทางการเมืองที่ควบคุม หรือ เกร็งรัดการเจริญเติบโตอย่างผิดธรรมชาติของพรรคการเมือง เช่น การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะมีได้ในสภาผู้แทนราษฎร (สมบัติ จันทรวงศ์, 2529: 88) ทำให้ นักธุรกิจนายทุน เข้ามามีอิทธิพลกำหนดทิศทางในการหาเสียง รวมถึง การกำหนดบทบาทของพรรคการเมืองในการกระทำทางการเมือง ภายหลังจากเลือกตั้ง เป็นอย่างมาก

ที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นปัจจัยหนึ่งที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องพิจารณา และติดตามดูแลพฤติกรรมความสามารถอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้คนดีมีความสามารถมาช่วยเหลือท้องถิ่น สิ่งที่จะต้องคู่กันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งก็คือ หัวคะแนน ซึ่งมีอยู่มากมายหลายระดับ และหลายรูปแบบ คำพูดของคนเหล่านี้เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง หากนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติตามนโยบายของพรรคแตกต่างกัน หรือไม่สอดคล้องกันกับความ ต้องการของประชาชน สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัญหาต่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าการเลือกตั้งในแต่ละระดับที่ผ่านมาในแต่ละครั้ง ประชาชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารและปกครองประเทศมีความลำบากในการตัดสินใจเลือกเป็นอย่างไร ทำให้ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในแต่ละครั้ง มีน้อย

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สิ่งที่น่าสนใจคือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละครั้ง มีปัจจัยที่ประชาชนจะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะการคำนึงถึงตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า มีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด มีความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือไม่ อย่างไร เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอะไร การคำนึงถึงพรรคการเมือง โดยเฉพาะนโยบายและผลงานที่ผ่านมา และประการสุดท้าย คือ การคำนึงถึงหวัคະແນຂອງผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งในบางครั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องเลือกว่าจะคำนึงถึงปัจจัยใดเป็นสำคัญ

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยในการศึกษารั้งนี้จะเน้นศึกษาถึงปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านพรรคการเมือง ปัจจัยทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปัจจัยทางด้านหวัคະແນ เป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยหลักที่มีผลต่อประชาชนในการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. เพื่อศึกษาบทบาทของพรรคการเมือง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหวัคະແນในการประกาศหาเสียงเลือกตั้ง
4. เพื่อเสนอผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการเมืองไทยในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้างนี้กำหนดให้ศึกษาปัจจัยหลัก 3 ประการ อันได้แก่ ปัจจัยทางด้านพรรคการเมือง ปัจจัยทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปัจจัยทางด้านหวัคะแนน อันเป็น 3 ปัจจัยที่มีความสำคัญ และมีผลต่อประชาชนในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดให้ศึกษาประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครพนม เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีการเลือกตั้งซ่อมครั้งล่าสุด การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม จึงน่าจะได้อัทธิพลและข้อเท็จจริงที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด

สมมติฐาน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้คือ "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดนครพนม เขต 1 ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และหวัคะแนน"

นิยามศัพท์

พรรคการเมือง หมายถึง องค์การหรือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อมุ่งหวังการมีอำนาจทางการเมือง ในฐานะรัฐบาลหรือสมาชิกรัฐสภา โดยการแข่งขันในการเลือกตั้ง ภายใต้ชื่อพรรคต่าง ๆ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง ตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในสภานิติบัญญัติ โดยประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

หัวคะแนน หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รณรงค์เพื่อให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ส่วนรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อประชาชนในการลงคะแนนเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยที่ประชาชนคำนึงถึงในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจัยด้านพรรคการเมือง และปัจจัยด้านหัวคะแนน

การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกแนวทางหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอยู่มากมาย เพื่อช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อจำกัดในการศึกษา

ผู้ศึกษาเลือกศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนครั้งนี้ เนื่องจากมีความสนใจในพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดนครพนม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเกิดข้อจำกัดในการศึกษา คือ จังหวัดนครพนม ค่อนข้างห่างจากกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดทางด้านเวลาในการศึกษา ซึ่งมีค่อนข้างจำกัด ทำให้ผู้ศึกษาต้องใช้กำลังคนในการช่วยเหลือการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาครั้งนี้ค่อนข้างมาก จึงสามารถดำเนินการศึกษาจนสำเร็จได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยหลักที่ประชาชนคำนึงถึงในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. ทราบถึงบทบาทของพรรคการเมือง ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหัวหน้าคณะ ในกระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง
4. ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความสนใจในการเมืองไทยในอนาคตต่อไป

การนำเสนอ

การศึกษา เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน" ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดการนำเสนอไว้ 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา สมมติฐาน นิยามศัพท์ ข้อจำกัดในการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอ

บทที่ 2 กล่าวถึง ทฤษฎีแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึงสถานการณ์การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดนครพนม เขต 1 วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2537

บทที่ 4 กล่าวถึง ระเบียบวิธีการศึกษา อันประกอบด้วย ประชากรและ
การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล
และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง ผลการศึกษา

บทที่ 6 สรุปวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย